

Аналіз оборотних активів підприємств Миколаївської області

В статті здійснено аналіз структури та змін основних груп оборотних активів на підприємствах Миколаївської області за період 2007–2011 рр.

Ключові слова: оборотні активи, чисті активи, чисті оборотні активи.

В статье осуществлен анализ структуры и изменений основных групп оборотных активов на предприятиях Николаевской области за период 2007–2011 гг.

Ключевые слова: оборотные активы, чистые активы, чистые оборотные активы.

In the article the analysis of the structure and the changes main groups of circulating assets in the enterprises of the Nikolayev area for period 2007–2011 is carried out.

Key words: circulating assets, net assets, net circulating assets.

Постановка проблеми. В сучасних умовах господарювання досягнення стабільного та контрольованого фінансового стану і прогнозований економічний розвиток стають одними з основних завдань менеджерів підприємств будь-якої організаційно-правової форми та форми власності. Нестабільність податкового законодавства, швидка зміна законодавчо-нормативної бази та загальні кризові явища у державі суттєво ускладнюють реалізацію цих завдань.

Більшість сучасних підприємств відчуває нестачу оборотних коштів, що призводить до зниження ділової активності та за-

гальної ефективності господарювання, погіршення фінансового стану підприємств, скорочення підприємницької діяльності. Однак на сучасних підприємствах спостерігається також неефективне використання наявних оборотних активів, що призводить до аналогічних негативних наслідків. Оперативний аналіз оборотних активів надасть можливість виявити причини їх неефективного використання та визначити шляхи вдосконалення управління основними групами оборотних активів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Суттєвий внесок у дослідження проблем аналізу оборотних активів зробили такі вітчизняні і зарубіжні науковці, як Л. В. Пельтек, С. М. Писаренко, І. А. Бержанір, Н. В. Чебанова, З. В. Філатова, А. Г. Ротанова, І. О. Бланк, І. Г. Ляшенко та інші. Однак через зміни в системі управління питання аналізу оборотних активів потребують подальшого опрацювання.

На основі викладеного можна сформулювати **мету статті**, яка полягає в аналізі структури та динаміки змін основних груп оборотних активів підприємств Миколаївської області за період 2007–2011 рр.

Виклад основного матеріалу. У системі управління економікою Миколаївської області та формування її потенціалу важливе значення займають оборотні активи, загальне місце яких визначимо за допомогою статистичних даних (табл. 1).

За період 2007–2011 рр. спостерігається зростання основних груп активів, яке, однак, проходить нерівномірно, крім того, необхідно відмітити зменшення темпів зростання валюти балансу підприємств Миколаївської області. Якщо у 2008

Таблиця 1. Аналіз активів підприємств Миколаївської області за період 2007-2011рр.

	Необоротні активи	Оборотні активи	Витрати майбутніх періодів, необоротні активи та групи вибуття	Всього
Вартість майна, млн. грн.				
на 31.12.2007	17609,6	16573,8	132,2	34315,6
на 31.12.2008	20454,3	21573,3	392,4	42420,0
на 31.12.2009	23323,1	25600,7	387,1	49310,9
на 31.12.2010	25981,2	26895,6	289,2	53166,0
на 31.12.2011	27049,9	29372,6	316,6	56739,1
Абсолютне відхилення, млн. грн.				
2008/2007	2844,7	4999,5	260,2	8104,4
2009/2008	2868,8	4027,4	-5,3	6890,9
2010/2009	2658,1	1294,9	-97,9	3855,1
2011/2010	1068,7	2477,0	27,4	3573,1
2011/2007	9440,3	12798,8	184,4	22423,5
Відносне відхилення, %				
2008/2007	16,15	30,17	196,82	23,62
2009/2008	14,03	18,67	- 1,35	16,24
2010/2009	11,4	5,06	- 25,29	7,82
2011/2010	4,11	9,21	9,47	6,72
2011/2007	53,61	77,22	139,49	65,34

р. валюта балансу підприємств Миколаївської області зростає у порівнянні з 2007 р. на 23,62%, то у 2011 р. у порівнянні з 2010 р. всього на 6,72%. Тенденція зниження темпів зростання спостерігалася протягом усього періоду дослідження.

Щодо розміру необоротних та оборотних активів на підприємствах Миколаївської області та динаміки їх змін також спостерігається відсутність рівномірного зростання. За досліджуваний період (2007–2011 рр.) вартість необоротних активів на підприємствах Миколаївської області зростає на 53,61%, тоді як вартість оборотних активів збільшилась на 77,22%, що відобразилось на загальній структурі активів. Якщо наприкінці 2007 р. питома вага оборотних активів складала 48,3% від загальної суми активів підприємств області, то вже наприкінці 2011 р. оборотні активи займають 51,77% (рис. 1).

Таким чином, динаміка змін структури активу узагальнених балансів підприємств Миколаївської області свідчить про наявність тенденції щодо зростання питомої ваги оборотних активів.

Аналіз структури оборотних активів використовують для розрахунку показників поточного економічного стану та надання прогнозних оцінок. Структуру оборотних активів підприємств Миколаївської області за досліджуваний період наведено у табл. 2.

Основну питому вагу у структурі оборотних активів займають дебіторська заборгованість та оборотні активи в запасах ТМЦ. За період 2007–2009 рр. відзначається зростання питомої ваги дебіторської заборгованості, основну частину якої складає дебіторська заборгованість за товари, роботи та

послуги між підприємствами країни (з 51,1% у 2007 р. до 57,4% у 2009 р.), що пояснюється збільшенням кризових явищ в економіці, існуванням проблем неплатежів та браком оборотних коштів на підприємствах. Починаючи з 2010 р. питома вага дебіторської заборгованості в загальній сумі оборотних активів знижується з 57,4% у 2009 р. до 51,4% у 2011 р., що можливо вважати позитивною тенденцією посилення стабільності розрахунків між підприємствами.

Крім того, спостерігається стабільне зменшення питомої ваги грошових коштів та їх еквівалентів (з 7,3% у 2007 р. до 5,7% у 2011 р.), що підтверджує існування проблеми браку оборотних коштів на сучасних підприємствах, яка призводить до зниження ділової активності та погіршення фінансового стану підприємств (рис. 2).

Проаналізуємо зміни суми оборотних активів підприємств Миколаївської області у зв'язку зі змінами джерел фінансування, тобто сум власних і залучених коштів. Для цього розрахуємо вартість чистих активів підприємств і чистих оборотних активів підприємств, використовуючи наступні формули:

$$ЧА = A - ПК, \quad (1)$$

де ЧА – чисті активи; А – балансова вартість активів; ПК – позиковий капітал.

$$ЧОА = ОА - ПЗ, \quad (2)$$

де ЧОА – чисті оборотні активи; ОА – оборотні активи; ПЗ – поточні зобов'язання.

Використовуючи формули (1), (2) та статистичні дані пасиву узагальненого балансу підприємств Миколаївської області, розрахунок чистих активів і чистих оборотних активів підприємств наведено у табл. 3.

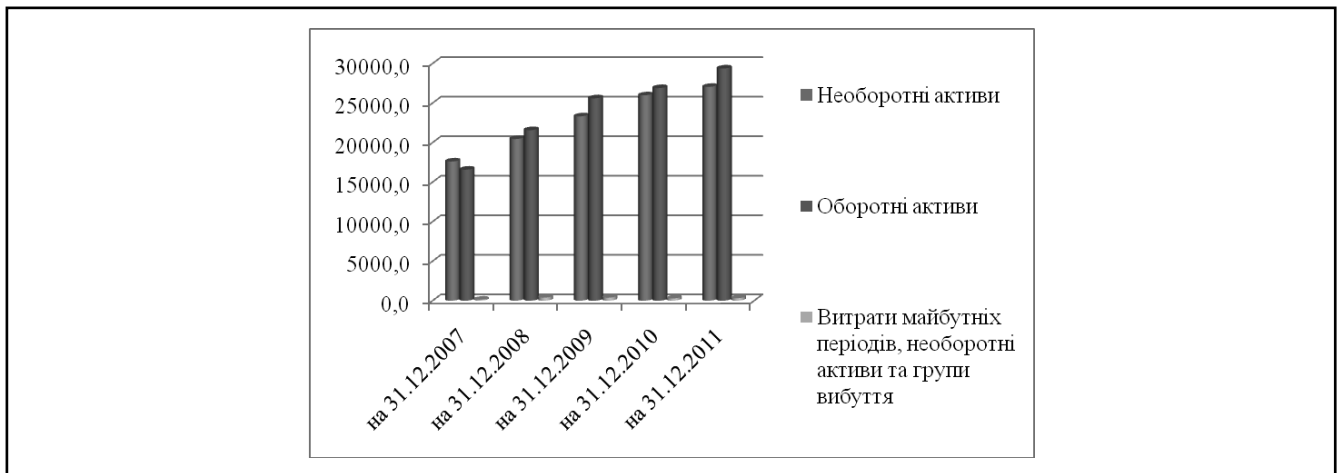

Рисунок 1. Динаміка змін основних груп активів підприємств Миколаївської області за період 2007-2011 рр., млн. грн.

Таблиця 2. Аналіз структури оборотних активів підприємств Миколаївської області за період 2007-2011 рр.

	Оборотні активи в за-пасах ТМЦ		Дебіторська за боргованість		Поточні фінансові інвестиції		Грошові кошти та їх еквіваленти		Інші оборотні активи		Всього	
	млн. грн.	%	млн. грн.	%	млн. грн.	%	млн. грн.	%	млн. грн.	%	млн. грн.	%
на 31.12.07	6340,8	38,3	8473,5	51,1	109,1	0,7	1217,9	7,3	432,4	2,6	16573,8	100
на 31.12.08	7337,5	34,0	11790,8	54,7	292,2	1,4	1502,4	7,0	650,5	3,0	21573,3	100
на 31.12.09	8152,2	31,8	14694,3	57,4	297,2	1,2	1841,1	7,2	616,0	2,4	25600,7	100
на 31.12.10	8685,6	32,3	14771,6	54,9	852,8	3,2	1760,7	6,5	825,0	3,1	26895,6	100
на 31.12.11	10486,2	35,7	15084,3	51,4	1035,5	3,5	1669,2	5,7	1097,4	3,7	29372,6	100

Рисунок 2. Структура оборотних активів підприємств Миколаївської області станом на 31.12.2011р.

Таблиця 3. Розрахунок чистих активів підприємств Миколаївської області за період 2007-2011 рр.

	Вартість майна, млн. грн.				
	на 31.12.2007	на 31.12.2008	на 31.12.2009	на 31.12.2010	на 31.12.2011
Вартість активів	34315,6	42420,0	49310,9	53166,0	56739,1
Довгострокові зобов'язання	5228,5	7378,4	9532,3	10824,3	10934,8
Поточні зобов'язання	12745,5	17332,4	19830,6	20788	23660,2
Позиковий капітал	17974,0	24710,8	29362,9	31612,3	34595,0
Чисті активи	16341,6	17709,2	19948,0	21553,7	22144,1
Чисті оборотні активи	3828,3	4240,9	5770,1	6107,6	5712,4

Таблиця 4. Показники ліквідності підприємств Миколаївської області

Період	Рекомендоване значення	2007	2008	2009	2010	2011
Загальний показник ліквідності	>1	1,30	1,24	1,29	1,29	1,24
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2–0,35	0,10	0,09	0,09	0,08	0,07
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,7–1,5	0,80	0,82	0,88	0,88	0,80

Стан оборотних активів підприємств Миколаївської області за показником чистих активів характеризуємо як позитивний: за період 2007–2011 рр. чисті активи досліджуваних підприємств зросли на 35,51%, крім того, існує тенденція до стабільного зростання цього показника.

Показник чистих оборотних активів протягом 2007–2010 рр. мав стійку тенденцію до зростання (з 3828,3 млн. грн. у 2007 р. до 6107,6 млн. грн. у 2010 р.), але вже у 2011 р. сума чистих оборотних активів зменшилась до 5712,4 млн. грн. Позитивною тенденцією є відсутність негативних значень цього показника за досліджуваний період, що свідчить про те, що загальної суми оборотних активів достатньо для погашення всіх короткострокових зобов'язань підприємств.

Аналіз ліквідності за допомогою фінансових коефіцієнтів (табл. 4) підтверджує факт відсутності збалансованості у структурі оборотних активів підприємств Миколаївської області: спостерігається низький рівень коефіцієнту абсолютної ліквідності (від 0,10 у 2007 р. до 0,07 у 2011 р.), який, крім того, має тенденцію до погіршення. Щодо інших показників ліквідності на підприємствах Миколаївської області суттєвих відхилень від рекомендованих значень виявлено не було.

Висновки

З наведеного вище можна зробити наступні висновки. Результати проведеного аналізу свідчать про те, що питома

вага оборотних активів на підприємствах Миколаївської області складає більше 50%, крім того, має стійку тенденцію до збільшення і в абсолютному, й у відносному значеннях.

Крім того, спостерігається поступове зменшення питомої ваги грошових коштів (з 7,3% у 2007 р. до 5,7% у 2011 р.), що підтверджує проблему браку оборотних коштів на підприємствах Миколаївщини, яка призводить до зниження коефіцієнтів абсолютної ліквідності, погіршення фінансового стану та зменшення ділової активності підприємств. Перспективи подальших досліджень полягають у розробці комплексної системи проведення аналізу оборотних активів на сучасних підприємствах.

Список використаних джерел

- Бержанір І.А. Джерела формування оборотних засобів підприємств спиртопродуктового підкомплексу АПК: теоретичний аспект / І. А. Бержанір // Економічний простір. – 2008. – №12/2. – С. 5–12.
- Бланк І. А. Словарь-справочник финансового менеджера / И. А. Бланк // Изд-во «Ника-Центр», 1998. – 481 с.
- Офіційний веб-сайт Головного управління статистики у Миколаївській області. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mk.ukrstat.gov.ua>. – Назва з екрана.
- Пельтек Л. В. Методологічні аспекти формування системи управління оборотними активами підприємства / Л. В. Пельтек, С. М. Писаренко // Вісник Запорізького національного університету. – 2010. – №1(5). – С. 43–49.

5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств» / Міністерство фінансів України. – Офіц. вид. : Офіційний вісник України. – 1999. – №30, С. 205.

6. Статистичний щорічник Миколаївської області за 2009 рік / Головне управління статистики у Миколаївській області; Н. Ю. Рошко (відп. за вип.). – Миколаїв: Друк. дільниця Гол. упр. статистики у Миколаївській області, 2010. – 628 с.

7. Статистичний щорічник Миколаївської області за 2010 рік / Головне управління статистики у Миколаївській області; Н. Ю. Рошко (відп. за вип.). – Миколаїв: Друк. дільниця Гол. упр. статистики у Миколаївській області, 2011. – 639 с.

8. Філатова З. В. Напрямки формування системи управління оборотними активами підприємства / З. В. Філатова, А. Г. Ротанова // Проблеми підвищення ефективності інфраструктури : збірник наукових праць. – Київ : НАУ, 2011. – Вип. 29.